

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Fokus på individen förändrar kommunernas roll i Norden
- Fullt ansvar för danska kommuner från årsskiftet
- ”Är den nya byn redan här?”
- ”Lokaldemokratins utveckling på hälft” – professor Eero Uusitalo under LOKAALI-seminariet
- Landsbygdsförespråkare Ritva Pihlaja Årets landsbygdsaktör
- Läs även detta: *”Posten kunde delta i kostnaderna för bredband i glesbygderna” – kommunikationsminister Suvi Lindén *Finansministeriet stöder fusionen mellan Vörå-Maxmo och Oravais – österbybornas ansökan om att tillhöra Nykarleby behandlas efter sammanslagningen *Närmatstafetten cyklades för fjärde gången *Har du varit på biltraktorsafari eller ätit Abborklämmor? – om inte så finns möjlighet under ålänningarnas populäraste evenemang Skördefesten *Kom ihåg Landsbygdsriksdagen i Borgå! – sista anmälningdag 10.9

Cit: **”I stället för att tjata om antalet kommuner borde vi fundera på hur servicen produceras bäst.”**

Tidningen Helsingin Sanomat om att debatten gått in på fel spår (Hufvudstadsbladet 6.9).

”I det kommunala sifferspelet bör man se till att livskraftiga glesbygdskommuner fortfarande behåller rättigheten att bestämma om sin framtid själv.”

Henrik Stenbäck om att det inte får vara något politiskt självändamål att rita om kommunkartan, utan precis som hittills skall det vara ett resultat av vettiga avvägningar (Vasabladet 27.8).

”Två omständigheter talar för den nya byn: Det finns kraft i det lilla. Och idérikedom är minsann inte ett statligt eller kommunalt monopol. Man kan spotta på stat och politik men det är bättre att spotta i lokala nävar.”

Chefredaktör Torbjörn Kevin om att byn upplever en pånyttfödelse i den statliga och kommunala reträttens kölvatten (Åbo Underrättelser 2.9).

FOKUS PÅ INDIVIDEN FÖRÄNDRAR KOMMUNERNAS ROLL I NORDEN

Ett gemensamt drag i många av de förändringar som genomförts eller pågår, är att de sätter individen i centrum. Invånarna skall ha en enda adress till den offentliga sektorn, vilket man strävat efter i den danska strukurreformen, i den norska NAV-reformen (den nya arbets- och

välståndsförvaltningen) och i svenska och finländska försök med bl.a. medborgarkontor. IT-teknikens utveckling och den högre datortätheten har drivit på kraven på att flytta ut offentlig service på nätet och att riva gränserna mellan kommunala och statliga myndigheter – åtminstone om man ser ur invånarens/datoranvändarens synvinkel. En utveckling som går mot ökad valfrihet för individen och ökad integration av olika offentliga tjänster ur brukarens synvinkel, har inslag av både autonomi och integration. Å ena sidan flyttas valmöjligheter från kommunala beslutsfattare till individer, medan kommuninstitutioners identitet försvagas. Å andra sidan medger systemen fortsättningsvis kommunal profilering och anpassning. De mest radikala modellerna i Sverige är lokalt, inte nationellt, bestämda. Vad gäller befolkningsutvecklingen i de nordiska länderna, så har den lett till en koncentration av invånare till storstadsregionerna, vilket skapar tryck på att hitta modeller som är anpassade till en mer urbaniserad tillvaro, samtidigt som de perifera kommunernas särbehov framstår som ännu mer accentuerade. Korstrycket mellan autonomi (lokal verksamhet på lokala villkor) och integration (omsorgen om den nationella helheten) kvarstår. *Uppgifterna är från en längre artikel, skriven av kommunforskaren vid Åbo Akademi Siv Sandberg, i Finlands kommuntidning (6/2010).*

FULLT ANSVAR FÖR DANSKA KOMMUNER FRÅN ÅRSSKIFTET

Kommunreformen i januari 2007 har betytt att de danska kommunerna nu har ett långt större ansvar för de regionala utvecklingsfrågorna än tidigare, samtidigt som både uppgifterna och utmaningarna blivit fler med åren. Vid årsskiftet 2010-2011 läggs den sista pusselbiten på plats, då kommunerna tar över det fulla ansvaret för de regionala "växthusen" från danska staten. Kommunerna måste då både finansiera och samordna näringslivsservicen både lokalt och regionalt samtidigt, på samma gång som man är med och påverkar det långsiktiga strategiska regionala näringslivsarbetet vid de regionala Växtforum. Det här kompliceras något av att den danska regeringen ansett det nödvändigt att upprätta ett nationellt övergripande Växtforum (startade i september 2009) där sammanlagt 27 danskar med stort inflytande i politiken och näringslivet sitter med och tycker till om vad danskarna borde satsa på. Det här kommer att påverka debatten och prioriteringarna ute i de regionala Växtforum. Det som kan elda på den här debatten lokalt och regionalt, är utvecklingen i de s.k. utkantsområdena (glest befolkad landsbygd). Danska Regioner har redan presenterat en tillväxtplan för dessa områden. Nu väntar man på att regeringen skall visa var de står. Beträffande utkantsområdena, så håller både regionerna och kommunerna på att få en nyckelroll. Den 1 juli fick danskarna nämligen en ny lag där all turismsatsningar i landet skall organiseras och koordineras på ett nytt sätt inom ramarna för den nationella satsningen "Visit Denmark". Här pekar man ut både det regionala och lokala ansvaret för produktutveckling. Samtidigt blir den internationella marknadsföringen en nationell uppgift. Kommunernas organisation (KL) har föreslagit i sin publikation *Turismen i kommunerna*, att kommunerna skall samarbeta mer med varandra och andra aktörer kring både strategisk utveckling och s.k. destinationsutveckling (hur man kan göra en hel plats mer attraktiv). Man skall även själva ta på sig en mer strategisk roll i det regionala turismarbetet. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (12/2010), skriven av dess chefredaktör Per Holmström. Se även Kommunernas organisations turismpublikation under webbadressen <http://www.kl.dk/Erhvervs--og-regionaludvikling/Artikler/74143/2010/08/Ny-publikation-satter-spot-pa-turismen-i-kommunerne/>, Danska Regioners turismpublikation på adressen <http://regioner.dk/Regional+Udvikling/Kultur+og+turisme/Turisme+i+regionerne/Turismestrategi/~media/DFB582B55D6C43DE94F32FF9C80F1A16.ashx>, samt Danska Regioners utspel: Växt i hela Danmark och danska regeringens Växtforum under adresserna <http://regioner.dk/Aktuelt/Nyheder/2010/Juni/~media/059F392B8FC440869222BE2BB69BAE06.ashx> respektive <http://www.kl.dk/Erhvervs--og-regionaludvikling/Artikler/74143/2010/08/Ny-publikation-satter-spot-pa-turismen-i-kommunerne/>*

www.stm.dk/p_12918.html.

”ÄR DEN NYA BYN REDAN HÄR?”

Professorn i rural forskning vid Åbo Akademi i Vasa frågade sig nyligen i tidningen Nya Åland: *”Vad är landsbygden då den inte längre definieras av lantbruket?”* Jordbruket är viktigt för landsbygden och landskapet – men mätt i antal människor som får sin näring av lantbruket, direkt eller indirekt, så har lantbruket förlorat rollen som viktigaste definierande faktor. Professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet Hannu Katajamäki är inne på samma tankebanor i sin artikel i Vasabladet (30.8), då han bl.a. hänvisar till en undersökning av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi (MTT). Studien visar att det numera bara finns ett svagt samband mellan jordbrukets utveckling och den allmänna landsbygdsutvecklingen. Men jordbruket behövs naturligtvis trots det. Eklund igen menar att landsbygdsutvecklingen mycket styrs av den urbana medelklass som gärna bor på landet men jobbar i städerna. Enligt Eklund får vi en polarisering mellan en välmående landsbygd kring städerna och en fortsatt avfolkad landsbygd i övrigt. Tidningen Åbo Underrättelser (ÅU) har påpekat samma sak de senaste åren: Åboländsk glesbygd befinner sig i en relativ lyxtillvaro jämförd med vida områden i landet i övrigt. Kimitoön nås snabbt från huvudstadsregionen och Åboregionen, medan Väståboland har en mer entydig närhet till Åboregionen. Det här saknar inte betydelse när staten, mer eller mindre, har monterat ned sin närvaro i åboländsk glesbygd. På kommunsidan är utvecklingen turbulent och framför allt osäker med kommunstorlekar. Vad som än händer på politisk nivå, så kommer den kostnadstunga sjukvården att administreras långt ifrån väljarna. Det är inte uteslutet att vi får en landsbygd med mycket mindre att besluta om i ekonomiska termer. Det här får Nya Åland att rubricera ”Den ’nya byn’ är redan här”. Byn upplever en pånyttfödelse, och det grundas byalag som förener ”urbefolkning” med senare anländ och året-om-boende med fritidsboende. Potential borde finnas, för tidningen Ilkka vet berätta att det finns 3 900 registrerade byföreningar. Eklund ger byarna en ny betydelse ”i bevakningen av lokala intressen i förhållande till storstäderna och storkommunerna”. Men det kan gälla större byar på fastlandet i västra Finland. Eklund är skeptisk till att mindre byar får en politisk roll, eftersom många olika intressen gör en politisk intressebevakning komplicerad. *”Men beroende på hur våldsamt den kommunala utvecklingen blir kan byanivån – som ett vitt begrepp – få en växande betydelse som samlande kraft för alla de som stannar kvar, för de som återvänder eller för de som förverkligar den gamla drömmen att bo längre tider i fritidskommunen.”* Nya Åland uttrycker det så här på ledarplats (27.8): *”Byn blir i högre grad något man väljer att bo i, snarare än något man föds och växer upp i”*. När glesbygdsmedborgaren och hennes urbana vänner en dag märker att stat och kommun inte längre finns bland dem, kan de reagera på två sätt. Att apati skulle drabba åboländsk glesbygd är inte troligt. Återstår så det andra sättet att tackla förändringar på – att inventera lokala resurser och ta ett större personligt ansvar för det lokala livet, vilket glesbygden egentligen har gjort i alla tider. Under några decennier har finländaren lärt sig att förlita sig på att ”systemet” löser problem. Men den statliga reträtten är redan skedd och det kommunala ser ut att följa i upptrampade spår. *Uppgifterna, som är från en ledare (2.9) i tidningen Åbo Underrättelser och skriven av dess chefredaktör Torbjörn Kevin, finns på tidningens nätupplaga under adressen <http://www.abounderrattelser.fi/news/2010/09/den-nya-byn.html>.*

”LOKALDEMOKRATINS UTVECKLING PÅ HÄLFT” – PROFESSOR EERO UUSITALO UNDER *LOKAALI*-SEMINARIET

I sitt festtal under *LOKAALI*-seminariet i Pieksämäki 28-29.8 var ordföranden för jord- och skogsbruksutskottet, riksdagsledamot Jari Leppä, av den åsikten att landsbygden inte är en börda för Finland utan en möjlighet. Bland möjligheterna nämnde han som

först landsbygdsboendet, vilket lockar många och erbjuder klara fördelar. Men även livsmedelsproduktion, energi, turism, vård och omsorg, kreativt arbete, samt kultur är enligt Leppä landsbygdens trumf. *"Frivilligarbetet är folkets livförsäkring"* menade Leppä. Temat för Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf:s kampanj *Byar med livskraft*, samarbetet mellan kommunerna och byarna, var även på agendan. SYTY:s ordförande professor Eero Uusitalo betonade i sitt inledningsanförande, att kommundelsnämnder och andra närdemokratins organ bör bestå av de lokala aktörerna. Lokaldemokratins utveckling är fortfarande på hälft. Prövningarna visar vägen, men man bör ännu hitta nya arbetsformer. I paneldiskussionen utvecklades sådana här tankar i god atmosfär. Dagarna i Pieksämäki var lyckade och från arrangörshåll var man nöjda med över 170 anmälda. *Mer finns att läsas (på finska) på huvudarrangören SYTY:s hemsida under webbadressen <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=4322>.*

LANDSBYGDSFÖRESPRÅKARE RITVA PIHLAJA ÅRETS LANDSBYGDSAKTÖR
Byaverksamhet i Finland rf har för fjärde gången valt Årets landsbygdsaktör i samband med *LOKAALI*-seminariet i Pieksämäki (28-29.8). Det är frågan om erkänsla för ett aktivt, långsiktigt, ansvarsfullt och nätverksbyggande landsbygdsutvecklingsarbete. I år föll valet på agronom Ritva Pihlaja från Borgå som är sekreterare för Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) och forskare vid Helsingfors universitets Ruralia-institut. Via förtroende- och arbetsuppdrag har hon kopplingar till byautvecklingsverksamhet, bl.a. till Östra Nylands Byar rf och SILMU rf. Pihlaja har särskilt blivit känd som forskare för landsbygden och tredje sektorn, och som kompromisslös försvarare av dessa. Bland hennes landsbygdsforskningsverk kan nämnas *Kolmas sektori maaseutukunnissa* (2010), *Maaseudun palveluaukot ja kolmas sektori* (2005) och *Kylätoiminnasta sosiaaliseen yrittäjyyteen* (1995). Till Vägvisare för byaverksamheten korades Johanna Ikola, Erkki Kalliomäki och Teuvo Sadeharju. Förutom utnämningen av Årets by 2010 Vihtijärvi i Vichtis kommun i Västra Nyland, gick hedersomnämningen till byarna Nederby och Överby i kommunen Vittisbofjärd i Satakunda, samt till byn Nyrölä i Jyväskylä i Mellersta Finland. *Mer om utnämningarna finns att läsas (på finska) på Byaverksamhet i Finlands hemsida via länkar under adressen <http://www.kylatoiminta.fi/>.*

LÄS ÄVEN DETTA

"Posten kunde delta i kostnaderna för bredband i glesbygderna" – kommunikationsminister Suvi Lindén

Kommunikationsminister Suvi Lindén anser att man kunde hitta synergier mellan elektroniska brev och bredbandsprojekten på glesbygden. I statsrådets bredbandsprojekt siktar man på att alla bostäder ligger inom ett avstånd på högst två kilometer från ett optiskt fibernät eller ett kabelnät 2015, där den sista biten bekostas av kunderna själva. Enligt ministeriets beräkningar kostar den sista sträckan av bredbandet uppemot 8 000 euro. Sålunda föreslår Lindén att posten kunde delta i kostnaderna för bredband i glesbygderna. Tar de som bor i de här trakterna i sin tur emot en del av sin post i elektronisk form, kunde Itella dela ut posten mer sällan. I Borgåtrakten har postbolaget Itella gjort ett försök med hemutdelning endast två dagar i veckan, medan breven skannas in och skickas till kunderna elektroniskt under de andra dagarna. *Uppgifterna är från senaste veckas fredagsupplaga (3.9) av Vasabladet.*

Finansministeriet stöder fusionen mellan Vörå-Maxmo och Oravais – österbybornas ansökan om att tillhöra Nykarleby behandlas efter sammanslagningen

Finansministeriet har gett sitt utlåtande om det besvär mot sammanslagningen som oravaisborna Tor Ahlstrand och Maj-Britt Höglund i somras lämnat in till Högsta

förvaltningsdomstolen. Ministeriet stöder fusionen och utgår ifrån att den nya kommunen har ekonomiska förutsättningar och personella resurser att ordna och finansiera servicen för kommuninvånarna inom en överskådlig framtid. *”Samgången har godkänts av en betydande majoritet av den nya kommunens invånare och den har goda förutsättningar att nå ett framgångsrikt slutresultat.”* I besväret togs också Österbys anhållan om att bli en del av Nykarleby upp. Finansministeriet meddelar att österbybornas ansökan börjar behandlas i januari 2011 när den nya kommunen sett dagens ljus. Parallellt med besväret till Högsta förvaltningsdomstolen behandlar även Vasa förvaltningsdomstol två besvär mot kommunala beslut i sammanslagningsprocessen. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Marita Bagge, i senaste veckas onsdagsupplaga (1.9) av Vasabladet.*

Österbyborna höll en folkomröstning 8.11.2009 om de vill höra till Nykarleby eller Oravais (kommungränsen delar ursprungsbyn Pensala så att delen i Nykarleby heter Pensala och delen i Oravais Österby). En klar majoritet ville ansluta byn till Nykarleby, ifall Oravais sade ja till fusion med Vörå-Maxmo. Enligt ordföranden för Österby byråds ordförande Alf Häggblom blir man en by i periferin som ingen räknar med, om Oravais går samman med Vörå-Maxmo.

Närmatstafetten cyklades för fjärde gången

”Eftersom hållbara val inverkar på människornas, regionernas och miljöns välbefinnande är det till allas fördel att gynna inhemsk eko- och närmat.” Det här sade Fredrik Salenius, som under sommarmånaderna fungerat som Svenska lantbruksproducenternas centralförbunds (SLC:s) informatör, i samband med att *Närmatstafetten* anlände till Helsingfors 27.8. Starten skedde i Vaala 23.8. Stafetten arrangeras för att få uppmärksamhet för lokalt producerad mat. Tanken och önskan är att kommunala storkök uppmuntras till hållbar livsmedelsupphandling i enlighet med statsrådets principbeslut som säger: *”Ekologiskt odlad mat, vegetarisk mat eller säsongprodukter ska serveras i statsförvaltningens kök och måltidsservice minst en gång i veckan fram till 2010 och minst två gånger i veckan fram till år 2015”.*

Närmatstafetten arrangeras av EkoCentria som ett led i projektet för Kvalitetskedjan inom jord- och skogsbruksministeriet, samt med stöd av ett tilläggsanslag från riksdagen. Stafettens beskyddare är president Tarja Halonen. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Cia Hemming, i tidningen Landsbygds Folk (3.9).*

Har du varit på biltraktorsafari eller ätit Abborkklämmor? – om inte så finns möjlighet under ålänningarnas populäraste evenemang Skördefesten

Skördefesten på Åland 17-19.9 lockar till spännande möten. Här möts konsument och producent, ung möter gammal och stadsbo möter bonde. Under fredag och lördag (17-18.9) hålls Öppna Gårdar runt om på Åland, då ca 30 gårdar slår upp sina grindar för dig och frestar med nyskördad och hembakt, samt massor att se och göra. På söndagen (19.9) är det Marknad vid Ålands Landsbygdscentrum – en sjudande marknadsplats där barnens skratt klingar när de skuttar i halmen och gosar med djuren. Allt på Skördefesten är producerat på Åland. Under 2009 gjordes 44 000 besök av 9 000 gäster på Öppna Gårdar, medan Marknaden besöktes av 6 000 gäster, totalt 15 000 besökare under hela Skördefesten. Av ca 1 300 personer, som är engagerade i evenemanget, är 180 försäljare. *Skördefestens hemsida finns under adressen www.skordefest.ax.*

Kom ihåg Landsbygdsriksdagen i Borgå! – sista anmälningsdag 10.9

Den som fortfarande inte anmält sig till den 20-års jubilerande finlandssvenska Landsbygdsriksdagen 25-26.9 på Haikko Herrgård i Borgå, har ännu möjlighet att senast på fredag 10.9 anmäla om sitt deltagande. Allt om anmälningsproceduren, info och program finns

på adressen www.landsbygdsriksdagen.fi. Landsbygdsriksdagstidningen, som getts ut inför evenemanget, kan även läsas under denna adress.

Svensk Byaservice med Östra Nylands Byar rf som lokal huvudsamarbetspart arrangerar och ansvarar för Landsbygdsriksdagen. Som medarrangörer står bl.a. Landsbygdsnätverksenheten, Svenska Temagruppen inom YTR, Suomen Kylätoiminta ry, SILMU rf och Borgå stad.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
